

המנורה מעידה: השכינה שורה בישראל

[א] ויקרא כד, א-1

(א) וַיִּדְבֹּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) עוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִית לִמָּאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: (ג) מִחוּץ לַפֶּלֶאֱתָה הָעֲדֹת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֶהְיֶה מַעֲרֹב עַד בֹּקֶר לִפְנֵי ה' תָּמִיד חֲקֹת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:

[ב] רש"י שם פסוק ג

פרוכת העדות - שלפני הארון, שהוא קרוי "עדות" [כפי שנאמר (שמות כד, כא) "באֹהֶל מוֹעֵד מִחוּץ לַפֶּלֶאֱתָה אֲשֶׁר עַל הָעֲדוֹת יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אֶהְיֶה וּבְנֵי וְגו'"]. ורבותינו דרשו על נר מערבי, שהוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל, שנותן בה שמן כמדות חברותיה, וממנה היה מתחיל, ובה היה מסיים:

[ג] גור אריה שם

פרוכת העדות. ורבותינו דרשו על נר מערבי כו'. הקשה הרא"ם, דאיך יתיישב לפי המדרש (שבת כב:): "לפרוכת העדות", שאין הפרוכת פרוכת לנר מערבי שנקרא "עדות"... ואין זה קשיא... דכיון דהתורה אמרה שתהיה המנורה סמוכה לפרוכת, כדכתיב "מחוץ לפרוכת", ודרשינן בתורת כהנים (כאף) שתהא המנורה סמוכה לפרוכת יותר ממה שהיא סמוכה לפתח, והשתא שהמנורה עם הפרוכת וסמוך לפרוכת, שפיר יקרא הפרוכת "פרוכת העדות", שהרי הם יחד.

(1) שאלה ראשונה; מהו הקשר המהותי המחבר את עדות המנורה לפרוכת. הרי בדאי שלא איירי רק בקירבת מקום גרידא, אלא בקשר פנימי. ועוד, אף אם ימצא קשר כזה, מדוע העדות הזו מיוחסת כל כולה רק לפרוכת, ולא למנורה כלל. מדוע לא נאמר "מנורת העדות"?

(2) שאלה שנייה; מדוע המנורה היא זו שנבחרה להעיד עדות זו, יותר משאר כלי המקדש? והרי הגדת עדות מחייבת זיקה של העד לעדות, וכמבואר להלן;

[ד] במדבר כו, ה, ורש"י שם

ראובן בכור ישראל בןי ראובן חנוך משפחת החנני לפלוא משפחת הפלאי:
משפחת החנני - לפי שהיו האומות מבין אותם, מה אלו מתיחסין על שבטיהם, סבורין הם שלא שלטו המצריים באמותיהם. אם בגופם היו מושלים, קל וחומר בנשותיהם. לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם. ה"א מצד זה, וי"ד מצד זה, לומר מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. וזהו הוא שימפרש ע"י דוד (תהלים קכב, ד) "שבטי יה עדות לישראל". השם הזה מעיד עליהם לשבטיהם. לפיכך בכולם כתיב "החנני", "הפלוא":

(3) מדוע דוקא הוצרכו שתי אותיות משמו יתברך, ולא סגי באות אחת? וכן מדוע נבחרו דוקא שתי אותיות אלו [יוד"ו וה"א], ולא אותיות אחרות השייכות לשמו יתברך (כמו אותיות אל"ף ולמ"ד, וכיו"ב). נראה על כך את דברי הגו"א;

[ה] גור אריה שם אות ה

ה"א מצד זה וכו'. והא דלא הספיק באות אחד מן השם בלבד, משום דשם י"ה נתן הקב"ה באיש ואשה, היו"ד באיש וה"א באשה (סוטה יז). ולפיכך זה השם י"ה מעיד עליהם שהם בני אבותיהם, כלומר אותו השם - שהוא בזיווג איש ואשה - מעיד על הבנים שהם בני אבותיהם. שמי שהוא אצל העבין הוא יכול להעיד, וזה השם הוא אצל הזיווג מעיד עליהם.

(4) הרי שכל עד קשור לעדותו, כי הוא "אצל הענין". במה המנורה נמצאת "אצל הענין" של השראת שכינה בישראל יותר משאר כלי המקדש?

(5) נעיין בדברי המדרש הנפלאים שלפנינו;

[ו] שמו"ר לג, א

ויש לך מקח שמי שמכרו נמכר עמו. אמר הקב"ה לישראל, מכרתי לכם תורת, כביכול נמכרתי עמה... מישל למלך שהיה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה. ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו. אמר לו, בתי שנתי לך יחידה היא. לפרוש ממנה - איני יכול. לומר לך אל תטלה - איני יכול, לפי שהיא אשתך. אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך, קיטון אחד [חדר קטן] עשה לי שאדור אצלכם, שאיני יכול להניח את בתי. כך אמר הקב"ה לישראל, נתתי לכם את התורה. לפרוש הימנה - איני יכול. לומר לכם אל תטלה - איני יכול. אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר (שמות כח, ח) "ועשו לי מקדש".

(6) שאלה שלישית; מדוע דוקא כאן נמצא הבטוי שהתורה נמכרה לישראל ("מכרתי לכם תורת כביכול נמכרתי עמה"), כאשר בדרך כלל לא אמרנו כן, אלא "נתתי התורה", וכיו"ב. ואף בסוף דברי המדרש נאמר "נתתי לכם את התורה", ומדוע פתח בלשון מכירה?

(7) מהו הביאור שהתורה נקראת "בת" להקב"ה? נראה את דברי המהר"ל על כך;

[ז] דר"ה פ"ג מ"ב

מה שהתורה נקראת "בת", כי הבת היא תולדה מן האב, ובאה ממנו. כך התורה הוציאה הש"י לפעל לסדר אותה, כמו שהבת באה מעצמו של אב, כך התורה ג"כ. לא כמו שיש סוברים כי הש"י נתן התורה לאדם כפי מה שראוי לאדם בלבד, שאם כן לא היתה התורה סבה ודרך להביא את האדם להיות עם הש"י. אבל התורה היא המושכל שמתחייב מאמתת הש"י, ולכן התורה מביאה האדם אל הש"י, והש"י עם האדם כאשר עוסק בתורה. ולפיכך נקראת התורה "בת" להקב"ה.

(8) מדוע התורה נקראת "בת" להקב"ה, ולא "בן" להקב"ה?

[ח] ליקוט מספרי המהר"ל

ואזודות הקשר והיחס של אדם אל בתו, ראה דבריו בנפח ישראל פ"ו [קסד]: "שכתב: 'כי כל לשון 'בן' לבת' הוא מלשון בן. כי 'בן' מלשון בנה, ו'בת' גם כן מלשון 'בנה', שכן בתרומם יאמר 'בנה'. ולכן 'בתו' [שמות כא, ו] התיי' דגושה, להורות על הנו"ן החסירה, כי הבן והבת הם בנים אב... ויותר נקראת הבת בן, והוא דבר נפלא ואין כאן מקומו. וראיה לזה, כי הבת היא ברשות אביה, ואין הבן ברשות אביו, שנאמר [במדבר ל, יו] 'בנעוריה בית אביר'... והוא מוכן ממה שאמרו חז"ל [נדה לא] האיש מוריש תחילה וילדת נקבה, שנאמר [בראשית מו, טו] 'ואת דינה בתו'. וכן כתב בח"א ל"ב ק"ג. וז"ל: 'והבת יותר ורע אביה מן הבן, כדכתיב 'ואת דינה בתו', ואמרו [נדה לא] איש מוריש תחילה וילדת בת, ולפיכך הבת היתה ניצלת... ונעשה לה נס בוכות אביה, ולבנו לא נעשה נס". וראה ג"א במדבר פכ"ו הערה 27. וכן רמז לידוד זה באור חדש [קפו]. ובח"א לסנהדרין יא. ג, קלה: [ביאר טפ"ו מדוע אמרים "בת קול", ולא "בן קול", וז"ל: "לכך נקרא 'בת קול', כלומר זה שנוהג ונגזר מן השמים כך. ולא נקרא 'בן קול', כי הבת מיוחסת יותר לתולדה מן הבן. כי אע"ג שהם נולדו, מתייחס בעצמו לפועל. אבל הבת מתייחסת בעצמו ג"כ לתולדה... כי כל נקבה אינה פועלת, עד שהבת היא תולדה לגמרי". וצ"ל לכאן את מאמרו [סוטה ב] "בת קול יוצאת ואומרת 'בת פלוני לפלוני'", ולא אמרו "פלונית לפלוני".

(9) שאלה רביעית: מדוע דוקא כאן במדרש, כאשר מדובר במסירת התורה לישראל, התורה נזכרת בתואר "בת" להקב"ה, דבר שלא מצינו בשאר מקומות? הרי אף התואר "עץ" של תורה מורה שהתורה אצולה מהקב"ה?

[ט] דר"ח פ"ו מ"ה

אין לך דבר שהוא קרוב אל השם יתברך כמו התורה, שהיא אצולה מן השם יתברך. ולכן התורה נקראת "עץ" [משלי ג, יח], שהעץ הוא יוצא מן העיקר, ונאצל מן העיקר. וכן התורה היא אצולה מן השם יתברך.

(10) כדי לענות על כך, הבה נגדיר את המושג "כריתת ברית", שלכאורה הוא מונח הסותר עצמו מיניה וביה; כי "כריתת" מורה על ניתוק והפרדה (כמו "ספר כריתות"), ואילו "ברית" מורה על חיבור דביקות. כיצד אמרנו "כריתת ברית"?

[י] גר"א [פירושו לספר היצירה פ"א מ"ח]

אומר לך מהו ענין של ברית. והוא, אדם שיש לו אוהב כפשוטו, ודוצה שלא יפרוש ממנו, אבל אי אפשר להיות אצלו, ונותן לו דבר שכל מגמתו ותשוקתו אליו, והן נקשרים על ידי הדבר ההוא. אע"פ שנוטל ממנו את הדבר, מכל מקום כל מחשבתו שם הוא. ולענין 'ברית' הוא הבטחה שעל ידי הדבר ההוא ודאי לא יתפרד ממנו. וזהו ענין של 'כריתת', שכורת ממנו דבר הדבוק לו, ונותן לו.

(11) לאור דברי הגר"א מובנת היטב עיקר מגמת המדרש. אין המדרש עוסק אלא ב"כריתת ברית" שעשה כביכול הקב"ה לעצמו בנתנו לנו את תורתו. מערכת היחס בין שני המלכים במדרש היא, שהמלך הראשון אומר למלך השני, אני כל כך אוהב אותך, עד שהנני מוכן לתת לך את בתי, ובכך נתחבר זה לזה לעד.

(12) הואיל וכריתת ברית היא ש"נותן לו דבר שכל מגמתו ותשוקתו אליו", לכך דוקא כאן נקראת התורה בשם "בת", להורות על עומק הכריתת שעשה כביכול הקב"ה לעצמו כדי להתחבר עם ישראל. ועוד, אי אפשר לומר "כריתות" על עץ, כי ברגע שנכרת אינו נחשב לעץ. אף בת נשארת בת גם לאחר שנכרתה מבית אביה.

A son is a son till he takes a wife. A daughter is a daughter for the rest of your life.

ומיושבת השאלה הרביעית.

(13) לאחר שעמדנו על כך, נעמוד על פירוש המלים "כביכול נמכרתי עמה". כלפי מה הדברים הללו אמורים? בכדי להשיב על כך נקדים להגדיר את הנמשל ל"בת". האם הבת היא משל לתורה שבכתב, או לתורה שבע"פ, או לשתייהן? נפשוט שאלה זו ע"פ דברי הגמרא הידועים;

[יא] ב"מ נט:

תנא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם, ולא קיבלו הימנו. אמר להם אם הלכה כמותי, חרוב זה יוכיח. נעקר חרוב ממקומו מאה אמה, ואמרי לה ארבע מאות אמה. אמרו לו אין מביאין ראיה מן החרוב. חזר ואמר להם, אם הלכה כמותי, אמת המים יוכיח. חזרו אמת המים לאחוריהם. אמרו לו, אין מביאין ראיה מאמת המים. חזר ואמר להם, אם הלכה כמותי, כותלי בית המדרש יוכיחו. חטו כותלי בית המדרש ליפול. גער בהם רבי יהושע, אמר להם, אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה, אתם מה טיבכם. לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע, ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר. ועדיין מטיף ועומדין. חזר ואמר להם, אם הלכה כמותי, מן השמים יוכיחו. יצאתה בת קול ואמרה, מה לכם אצל רבי אליעזר, שהלכה כמותו בכל מקום. עמד רבי יהושע על רגליו ואמר, [דברים ל, יב] "לא בשמים היא". מאי "לא בשמים היא", אמר רבי ירמיה, שכבר נתנה תורה מחר סיני, אין אנו משגיחין בבת קול, שכבר כתבת בהר סיני בתורה [שמות כג, ב] "אחרי רבים להטות". אשכחיה רבי נתן לאליהו, אמר ליה, מאי עביד קודשא בריך הוא בההיא שעתא. אמר ליה, קא חייך ואמר, נצחוני בני, נצחוני בני.

(14) גמרא זו מורה שהקב"ה האציל סמכויות לחכמי ישראל, וכאשר הם יורדו, כן יהיה וכן יקום. הרי שה"בת" שנמסרה לישראל כאשה הנתונה ברשות בעלה, היא משל לתורה שבע"פ דוקא, כי רק התורה שבע"פ היא ברשות ישראל, לישראל הם בעלים גמורים עליה, וכידוע (עיין בהקדמת התפארת יעקב לגיטין). ולכן הסוגיא שבה עוסק המדרש היא כריתת הבית של ההורה שבע"פ. וכן מבואר להדיא בגמרא;

[יב] גיטין ס:

אמר רבי יוחנן, לא כרת הקב"ה ברית עם ישראל, אלא בשביל דברים שבעל פה, שנאמר [שמות לד, כז] "כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל".

(15) ומתוך כך מתבאר פירוש התיבות "כביכול נמכרתי עמה". תיבות אלו מורות על הסמכות הבלעדית שיש לישראל על התורה, עד שהם יכולים להכריע כנגד הבת קול. "נמכרתי עמה" מתפרש בדיוק כמו "נצחוני בני, נצחוני בני", רק לשון המדרש לחד, ולשון הגמרא לחד. (וכן מבואר בידי משה על המדרש שם).

(16) ולכך נאמרה כאן לשון מכירה דוקא, כי מכירת התורה לישראל מעמידה את ישראל לבעלים על התורה, עד שהם יכולים להכריע כנגד העליונים. אך לשון נתינת התורה לישראל אינה מורה על בעלותם הבלעדית של ישראל על התורה. רק במכירה אפשר לומר **There are no strings attached** ומיושבת השאלה השלישית.

(17) נמצאת אומר, שעומק התיבות "כורת ברית" מורות שהניתוק יוצר את החבור. כי דוקא ניתוק התורה מידי הקב"ה עד כדי העברת הבעלות על בתו של הקב"ה לידי ישראל, הוא המחייב את השראת שכינה בישראל. באופן שבעלות ישראל על התורה, והשראת שכינה בישראל, הן שני צדדים של מטבע אחת.

(18) דוגמה נוספת לכך נמצא בשתי דרשות שונות שנדרשו מאותו פסוק בתהלים;

[יג] תהלים פב, א

מְדַמֵּר לְאַסֵּף אֱלֹהִים נֶצֶב בְּעֵדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט:

[יד] בראשית יח, א, ורש"י שם

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵי מְרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל מִלִּים:
ישב - "ישב" כתיב [חסר ו"], בקש לעמוד. אמר לו הקב"ה, שב ואני אעמוד. ואתה סימן לבניך שעתידי אני להתיצב בעדת הדיינים והם יושבין, שנאמר [תהלים פב, א] "אלקים נצב בעדת אל" (ב"ר):

(19) מה הפירוש שהקב"ה עומד, והדיינים יושבים? האם זהו כבוד שמים? נראה בזה את דברי הגור אריה.

[טז] גור אריה שם

ויש לפרש גם כן מפני ש"המשפט לאלקים הוא" (דברים א, יז), ומסר המשפט לדיינים, והמשפט ברשות הדיינים להימין ולהשמאל, אם כן כאילו הקב"ה כביכול תולה בדיינים, שהרי משפטו בידם, ומי שהוא תולה באחר - יש לו לעמוד, ואותו שהאחר תולה בו - הוא יושב, ולפיכך הדיינים בישיבה והקב"ה ניצב בעדת אל.

(20) הרי שהמדרש למד שהפסוק "אלקים נצב בעדת קל" מורה על בעלותם של ישראל על המשפט, עד כדי כך שהדיינים יושבים והקב"ה עומד.

(21) אמנם מצינו דרשה נוספת מפסוק זה;

[טז] סנהדרין ז.

כל דיון ישרן דין אמת לאמיתו, משרה ישכינה בישראל, שנאמר "אלקים נצב בעדת קל בקרב אלקים ישפוט".

(22) הרי שמהפסוק "אלקים נצב בעדת קל" נלמדו שתי דרשות; בעלות ישראל על המשפט (ב"ר), והשראת שכינה בישראל באמצעות הדיינים. אין אלו אלא אותם שני הצדדים המעוררים וכרוכים זה בזה; הב"ר [שהובא ברש"י] עסק ב"כריתת", ואילו הגמרא עסקה ב"כרית", ושניהם יחד יוצרים את הבטוי "כריתת ברית".

(23) והנה המנורה מורה על כח תורה שבע"פ, וכמבואר בנצי"ב שלפנינו;

[יז] העומק דבר שימות כו, כ, במדבר ח, ב

הכח הנפלא שנקרא 'תלמוד' ניתן כח המנורה... ועל כן בבית שני שרבו הישיבות והעמידו תלמידים הרבה להיות דאביי ורבא, שהוא התלמוד, משום הכי נתחזק כח המנורה על ידי נס תנוכה... דהמנורה תכליתה לפלפולה של תורה... והיינו תורה שבעל פה.

(24) וכן מבואר בדרשות החתם סופר ח"א [עמוד 280]. וזהו העומק שבדברי המהר"ל שלפנינו;

[יח] ח"א לשבת קלט. [א, עב:]

ההיכל משם הנבואה, ששם המנורה... ולכן דרשו ל' [קידושין עב:] "וור אלקים טרם יכבה ושמואל שוכן בהיכל ה'" [ש"א ג, ג], עד שלא שקעה נר של עלי הזריח נר של שמואל.

(25) הרי שהמנורה הוא מקום הקבלה של ישראל. והואיל ונתבאר במדרש למעלה שהשראת שכינה בישראל היא מחמת שבתו של הקב"ה נמצאת בידי ישראל, ו"בת" זו היא התורה שבע"פ, לכך מחזור הוא למדי שדוקא המנורה (המורה על כח תורה שבע"פ), היא זו שתעיד ששכינה שורה בישראל. ומיושבת השאלה השנייה.

(26) והנה כל העדות של המנורה נובעת מכך שבתו של הקב"ה אינה נמצאת יותר בדרשות אביה, אלא רק בדרשות בעלה. הפרדה זו מדרשות האב מתאפשרת רק מחמת הפרדת, וכמבואר לפנינו;

[יט] שימות כו, לג

וְנִתְּתָה אֶת הַפְּרִכָּת מִחַת הַקְּרָסִים וְהִבְאֵת שְׂמָה מִבֵּית לְפָרְכָת אֶת אֲרֹן הָעֵדוּת
וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרִכָּת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַקֹּדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים:

[כ] רש"י שם פסוק לא

פרוכת - לשון מחיצה הוא, ובלשון חכמים פרוז, דבר המבדיל בין המלך ובין העם:

(27) לכך ישנו קשר מהותי בין המנורה לבין הפרוכת. מהות המנורה היא להודות על ההשראת שכינה ב"ישראל, המתאפשרת רק על ידי ניתוק הבת מאביה. ניתוק זה נעשה רק הודות לפרוכת המבדלת בין המלך לבין העם. ובדיוק כשם ש"כריתת ברית" פירושה שהכריתות יוצרת את הברית; כך הוא ממש היחס של הפרוכת למנורה. הפרוכת ("כריתות") יוצרת את עדות המנורה ("ברית"), ולכך עדות המנורה נתלית לחלוטין בפרוכת. ומיושבת השאלה הראשונה.

(28) לפי זה נבין גם את תירוצו הראשון של הגו"א לשאלה שפתחנו בה (עד כה עסקנו בתירוצו השני);

[כא] גור אריה ויקרא פכ"ד אות 1

פרוכת העדות. ורבותינו דרשו על נר מערבי כו'. הקשה הרא"ם, דאיך יתיישב לפי המדרש (שבת כב:) "לפרוכת העדות", שאין הפרוכת פרוכת לנר מערבי שנקרא "עדות"... ואין זה קשיא, שנקרא הפרוכת "פרוכת העדות" מפני שהוא על הארון ששם לוחות העדות, שהם עדות בין הקב"ה ובין ישראל. אך הוקשה להם, למה הוצרך למכתב כאן "לפרוכת העדות", דלעיל בפרשת תצוה כתיב (שמות כז, כא) "מחוץ לפרוכת" בלבד, אלא שכתב כאן "לפרוכת העדות", דעל ידי נר המערבי שממנו היה מתחיל ובו היה מסיים נראה שהפרוכת הוא פרוכת העדות, שהרי הלוחות שנקראים "לוחות העדות" (שמות לא, יח), אין ראייה מזה שהלוחות הם עדות, דמכא לך דהשכינה עדיין בישראל, דשמא אין עוד השכינה בישראל, אך השתא על ידי נר מערבי נראה שהפרוכת הוא "פרוכת העדות", והלוחות הם עדות בין הקב"ה ובין ישראל, שהרי עדיין השכינה בישראל:

(29) הדבר צריך ביאור; הרי עדות המנורה עומדת בזכות עצמה, ואינה זקוקה לשום סעד מבחוץ. ואילו עדות הלוחות אינה עומדת בפני עצמה. אמאי תלה תניא בדלא תניא?

[כב] הערה 13 שם

ואם תאמר, לשם מה העדות של המנורה וקוקה להצטרף ל"עדות" של הלוחות, ומדוע שנו המערבי לא יעיד בפני עצמו ששכינה שורה בישראל, אך במקום זאת הוא נתפס רק כחיווק לשם "עדות" של הלוחות, והרי שם "עדות" של הלוחות אינה ראייה מספקת לכך, וכמו שביאר, ואילו שם "עדות" של נר המערבי הוא ראייה מספקת לכך, וכמו שביאר, ואילו שם "עדות" של הלוחות. רק כחיווק וסיוע לשם "עדות" של הלוחות.

(30) בעל כרחך לומר שכונת הגו"א היא שנו המערבי מעיד שהשכינה שורה בקדוש הקדשים. והביאור בזה כדברי המדרש הנ"ל. המצאותה של הבת ברשותם של ישראל מורה שהאב (שאינו יכול להפוך מבתו) עומד. הוא מאחורי הכותל ומציץ מהחרכים. "קישון אחד עשה לי" אינו אלא חדר קודש הקדשים, ששם עומד הוא האב מפאת שאינו יכול להתנתק מבתו. לכך ברי הוא שאין עדות המנורה חולקת מקום לעצמה, אלא היא שופכת אור על הנעשה מאחרי הפרגוד, כי כל כולה באה לגלות על האב העומד בקישון הסמוך.

(31) ההבדל בין שני הסברי הגו"א הוא, שההסבר השני (שעסקנו בו כאן בהרחבה) מייחס את עדות המנורה לכרייה (הפרוכת), ואילו ההסבר הראשון מייחס את עדות המנורה לכרייה (שכינה נמצאת בקה"ק).

(32) שאלה לחשיבה; מדוע רק נס המנורה מעיד עדות ששכינה שורה בישראל, יותר מעשרת הנסים שהיו במקדש? [כג] אבות פ"ה מ"ה

עֲשֶׂה נִסִּים וּנְעֻשׂוֹת לְאַבְוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ; לֹא הִפִּילָה אֱשֶׁה מִרְיָה בְּשֵׁר הַקֹּדֶשׁ, וְלֹא הִסְרִיחַ בְּשֵׁר הַקֹּדֶשׁ מַעוֹלָם, וְלֹא נִרְאָה זָכוֹב בְּבֵית הַמִּטְבָּחִים, וְלֹא אָרַע קָרִי לְכֹהֵן גָּדוֹל בַּיּוֹם הַמִּפְּוִרִים, וְלֹא כָּפוּ גִשְׁמִים אֶשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרֵכָה, וְלֹא נִשְׁחָה הָרֹחַ אֶת עַמּוּד הָעֵשָׂן, וְלֹא נִמְצָא פְסוּל בְּעֹמֶר וּבִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּבְהֶנֶם הַפָּנִים, עוֹמְדִים עֲפוּפִים וּמְשַׁתְּחוּיִם רַחֲמִים, וְלֹא דִּיּוּק נֶחֱשׁ וְעֶקְרֵב בִּירוּשָׁלַיִם מַעוֹלָם, וְלֹא אָמַר אָדָם לְחַבְרוֹ עַר לִי הַמָּקוֹם שֶׁאֵלִין בִּירוּשָׁלַיִם:

(33) שאלה נוספת לחשיבה; מדוע במשנה שם לא הובא הנס של נר מערבי? וביומא כא. שאלו על משנה זו מנסים אחרים, אך לא שאלו מנס נר המערבי.